

Государственное казенное общеобразовательное учреждение
Республики Дагестан «Бабаюртовская средняя школа-интернат №11»

Открытый урок в 6 «а» классе на тему: «Части речи»

Подготовила и провела Адильсаидова Айда Керимовна

Ноябрь 2021 год

Дарсны темасы: «Тил гесимлер» (беклешдирип дарс).

Дарсны мурады:

1. Морфология бѐлюкню ахтарыв.
2. Тил гесимлени такрарлав.
3. Адабият дарс булан тыгъыс байлав.
4. Охувчуланы ана- тилге бакъгъан сюевюн артдырыв.

Аян алатлар: компьютер, проектор, тестлер, шиърулар ,теремок уй, карточкалар.

Дарсны юрюлюшю.

I. Яшланы низамгъа тартыв.

II. Янгы дарсны англатыв.

«Тил гесимлер» (беклешдирип дарс).

1. **Муаллимни гиришив сѐзю.**

-Яшлар, шу дарс насипли дарслардан бириси болсун!

-Юреклеригиз шатлыкъдан толсун,

-Къайгъы недир билмегиз.

-Бешлер тюгюл гѐрмегиз!

Къумукъ тилни гъакъында белгили рус язывчулар

булай язгъан : Л.Н. Толстой

«Къумукъча охумагъа башладым. Къумукъ тил тюрк тиллени бириси, о тилде татарлар-къумукълар сѐйлей».

Олай М.Ю. Лермонтов да къумукъ тилни уйрене болгъан.

Бугюнгю дарсны. Мен шулай шиъру булан ачамагъа сюемен . (слайд гѐрсетиле)

Дюньяланы ачагъан

Алтын ачгъыч – ана тил,

Адам болмагъа сюйсенг,

Башлап ана тилни бил!

-Гъали яшлар къумукъ тилге багъышлангъан айтывлар айтайыкъ

2. **Яшлар айтывлар охуй.**

3. **Къумукъ тилни бѐлюклерин ахтарыв.**

Муаллим : Биз къумукъ тилни къайсы бѐлюклерин билебиз?

Яшлар: Фонетика, графика, орфоэпия, орфография, морфология. Синтаксис, тил культурасы.

Муаллим: Шуланы арасындан айрыча морфология бѐлюкде токътайыкъ.

Морфология бѐлюк нени ахтара?

Яшлар: Морфология – тилни гъакъындагъы илмуну бѐлюгю.

Бу бѐлюкде тил гесимлер ахтарыла.

Муаллим: Тил гесимлер нече бѐлюнге бѐлюне?

Яшлар: 1. Оьзбашына къолланагъан тил гесимлер.

2.Кѐмекчи тил гесимлер. (слайд гѐрсетиле)

Муаллим: Оьзбашына къолланагъан тил гесимлер нени гѐрсете?

Яшлар: Толу маъналы тил гесимлер предметни, белгини, гъаракатны гѐрсете ва жумланы уьюрю бола.

Муаллим: Кѐмекчи тил гесимлер нени англатмай?

Яшлар: Кѐмекчи тил гесимлер лексика маъна англатмай ва жумланы уьюрю болмай.(слайд гѐрсетиле)

Муаллим: Яхшы, яшлар, гъали арыгъаныбыз да таяр йимик бир оюн ойнайыкъ.

4)Оюн:«Бувунланы кыйышдырып, сёзлер этип айтывну охугъуз»

Муаллим: Гъали яшлар «тил гесимлени» гъакъында бир гиччирек ёмакъгъа тынглайыкъ.

5)«Морфология бёлук тил гесимлени тарбиягъа тартгъан кюй»

- Бу иш яшлар , тезден берли болгъан иш.

Сёзлени ичинде бир тарбия болмагъан.

Олар сюйгенин этип тура болгъан.

Бир гезик булар тизилме къарагъан,

ойлай тизилген, булай тизилген, тек

пайда ёкъ. Сйзлер бары да жыйылып ойлаша:

«Бизге башчы болмаса пайда ёкъ!» – деп

- Гъали яшлар, тил гесимлени башчысын чакъырайыкъ.

Яшлар: Мор-фо-ло-гия!

Муаллим: Морфология бёлук геле, ёмакъ башлана.

Яшлар: Яшланы ёмакъны гёрсетивю.

Муаллим: Шу кюйде морфология бёлук сёзлени жыйып, атлар да тагъып, бёлуклеге де бёлуп, гъали де яшай, дагъы да яшап туражакъ.

Морфология - тил гесимлеге башчы бола.

Бий буса мунда – Тил , бийке буса – Языв.

Бийкени кёп бий уланлары бар, тез арасында тарбияны сюегени «Морфология» гъисапланы.

6)Оюн: Тапшурув

« Гъар гъарпгъа башланагъан сёз язып, тил гесимин гёрсетигиз».(слайд)

Муаллим: Гъали биз яшлар, тестлер булан иш гёрейик.

«Сорав-тестлер» (тил гесимлени беклешдирип). (слайд)

Гъали ана тилге багъышлангъан шиърулагъа тынглайыкъ

Яшлар: (шиърулар охуй)

II. **Уйге иш.**

Биз бугюн тил гесимлени такрарладыкъ, уйде гиччирек сочинение язып гелигиз: «Тил гесимлер булан къурдаш болайыкъ»

V. **Яшланы кыйматлав.**

V. **Дарсны натижасы.**

Бугюнго дарсда ортакъчылыкъ этгенлеге разилигимни билдиремен ва Руслан Аджиевни «Къумукъ тюзюм» деген йырына тынглагъаныгъызны сюемен.